

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

**TJELESNO MODIFICIRANJE: MOTIVACIJA, RIZIČNA PONAŠANJA I
TRAŽENJE UZBUĐENJA**

Diplomski rad

Mateja Špehar

Mentorica: Dr. sc. Nataša Jokić-Begić, red. prof.

Zagreb, 2013.

Sadržaj:

Uvod	5
O tjelesnim modifikacijama.....	5
Motivacija za tjelesne modifikacije	7
Psihosocijalne razlike između pojedinaca sa i bez tjelesnih modifikacija	8
Cilj, problemi i hipoteze istraživanja	12
Cilj	12
Problemi i hipoteze	12
Metodologija	13
Sudionici istraživanja.....	13
Postupak	14
Instrumenti.....	14
Rezultati	17
Zastupljenost tjelesnih modifikacija	17
Motivacija za pirsanje i tetoviranje.....	17
Razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava između skupina sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.....	18
Razlike u traženju uzbuđenja između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije	20
Rasprava	22
Metodološki nedostaci i preporuke za daljnja istraživanja	27
Zaključak	29
Literatura	30
Prilozi	35

Naslov: Tjelesno modificiranje: motivacija, rizična ponašanja i traženje uzbuđenja

Sažetak:

S porastom popularnosti i prihvaćenosti tjelesnog modificiranja, točnije pirsanja i tetoviranja, pojavljuje se sve veći broj istraživanja koja se bave motivacijom i psihosocijalnim faktorima u pozadini tih ponašanja. Dosadašnja istraživanja su pokazala da je sklonost tjelesnim modifikacijama povezana s ostalim rizičnim ponašanjima, te s nekim osobinama ličnosti. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi motivaciju za pirsanje i tetoviranje te ispitati razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava i osobini traženja uzbuđenja između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije. Istraživanje je obuhvatilo 833 sudionika oba spola od kojih je 490 bilo bez tjelesnih modifikacija, 117 s pirsinzima, 125 s tetovažama te 101 sudionik s obje tjelesne modifikacije. Primijenjen je online upitnik kojim su prikupljeni podaci o demografskim karakteristikama sudionika, uporabi psihoaktivnih sredstava, tjelesnim modifikacijama sudionika te Upitnik o motivaciji za pirsanje i tetoviranje i Skala traženja uzbuđenja. Dobiveni rezultati su pokazali kako je kod pirsanja najizraženiji motiv svidanja izgleda pirsinga, a kod tetoviranja motiv izražavanja sebe. Sudionici s tjelesnim modifikacijama češće puše, konzumiraju alkoholna pića, lake i teške droge nego što to čine sudionici bez tjelesnih modifikacija. Traženje uzbuđenja, kao osobina ličnosti, izraženija je kod sudionika koji imaju tjelesne modifikacije, u odnosu na one koji ih nemaju, pri čemu je ono najizraženije kod skupine sudionika s obje tjelesne modifikacije. Dobiveni rezultati potvrđuju nalaze dobivene u prethodnim inozemnim istraživanjima i imaju praktične implikacije u kliničkoj psihologiji.

Ključne riječi: tjelesne modifikacije, tetovaže, pirsinzi, psihoaktivna sredstva, traženje uzbuđenja

Title: Body modifications: motivation, risk-taking behaviors and sensation seeking

Abstract:

With the increasing popularity and acceptance of body modification, piercing and tattooing to be exact, a growing number of studies appear that deal with motivation and psychosocial factors in the background of body modification. Previous studies have revealed a positive correlation between body modifications and some other risky behaviors and personality traits. In this study we wanted to determine the motivation for piercing and tattooing and to examine differences in the use of psychoactive substances and sensation seeking personality trait among participants considering body modifications. The sample consisted of 833 participants, male and female, which included 490 participants without body modifications, 117 participants with piercing, 125 participants with tattoos and 101 participants with both piercing and tattoos. An online questionnaire was used in this research, which included questions about demographic characteristics of participants, questions about the use of psychoactive substances, questions about body modifications, the Motivation for piercing and tattooing questionnaire and Sensation seeking scale. Results showed that the most common motivator for piercing was the fact that piercings look good and the most common motivator for obtaining a tattoo was self expression. Participants with body modifications smoke, drink, and take soft and hard drugs more often than participants without body modifications. Sensation seeking as a personality trait is more expressed in the group of participants with body modification, compared to those

without them, in which case it is most expressed in the group of participants with both body modifications. Our results confirm previous foreign findings and have practical implications in clinical psychology.

Keywords: body modifications, tattoos, piercings, psychoactive substances, sensation seeking

Uvod

O tjelesnim modifikacijama

Unutar gotovo svakog društva možemo pronaći skupine ljudi koji su, kroz povijest, na neki način mijenjale svoje tijelo. Zajednički naziv za postupke koji relativno trajno i namjerno mijenjaju izgled i formu tijela su tjelesne modifikacije, a one obuhvaćaju tetoviranje, pirsanje (*piercing*, eng.), stvaranje ožiljaka, genitalno sakaćenje, stavljanje implatanata i slično (Featherstone, 2000). Najčešće i najpoznatije tjelesne modifikacije, o kojima će ujedno biti riječ u ovom radu su pirsanje i tetoviranje. Pirsanje je bušenje kože kojim se stvara mjesto za nošenje nakita, dok je tetoviranje trajno nanošenje nekog dizajna na kožu uz pomoć igle i tinte, odnosno električne naprave za tetoviranje. Mjesto pirsinga i izgled tetovaže varirali su ovisno o geografskom području na kojem su se prakticirali, a osim toga, njihovo je značenje bilo specifično za kulturu i vrijeme u kojoj su se javljali (Wohlrab, Stahl i Kappeler, 2007).

Najstariji prikaz pirsinga pronađen je na drvorezu muškarca u Mezopotamiji, a pretpostavlja se da je napravljen 2 900 godina p. n. e. (Sawyer, 2007). U pojedinim plemenima pirsali su se kako bi označili svoj status ili pripadnost religiji, bio je dio vjerskih rituala, rituala odrastanja te se koristio kao pomoć u liječenju (Sawyer, 2007). S drugom polovicom 20. stoljeća postaje uobičajeno da žene nose pirsing na ušima kao modni detalj, a homoseksualni muškarci i pripadnici subkulture pankera kao identifikaciju sa svojim zajednicama. U '90-ima gotovo sve vrste pirsinga postaju uobičajene u zapadnim društvima te promovirane u medijima (Laderman i Leon, 2003; prema Delin, 2012).

Najstariji tragovi tetoviranja pronađeni su u Alpama, na mumiji staroj oko 5 400 godina (Takač i Pilija, 2012). Tetoviranje je u daljoj povijesti označavalo određenu religijsku pripadnost, spiritualnu moć, snagu, socijalni status, pomoć u liječenju ali i obilježje kazne i počinjenog kriminala (Hennessy, 2011). Sve do 90-tih, tetovaže su nosile provokativno značenje vezano uz subkulture, marginalizirane i devijantne skupine te nisu bile društveno prihvaćene. Prakticirale su se među članovima radničkog staleža, među skupinama kao što su motoristi ili zatvorenici, a naposljetku i pripadnicima homoseksualnih i pankerskih pokreta koji su se tetovirali iz protesta prema konzervativnim normama srednjeg sloja

društva. Danas tetoviranje nije toliko ekskluzivno, već se pronalazi u raznim kategorijama dobi, roda, socio-ekonomskog statusa, etniciteta te religijskog i seksualnog opredjeljenja (DeMello, 2000; Irwin, 2000; Myers i Vail, 1999; prema Atkinson, 2003).

Uzimajući u obzir povijest tjelesnog modificiranja, možemo zaključiti kako se motivacija u njegovoj pozadini mijenjala tijekom vremena i kroz različite kulture. U današnje vrijeme mnogi autori primjećuju kako popularnost i prihvaćenost pirsanja i tetoviranja u Zapadnom društvu naglo raste (Swami, 2011; Armstrong, Owen, Roberts i Koch, 2002; Frederick i Bradley, 2000).

Ukoliko se želimo uvjeriti u taj rast, najbolje se osvrnuti na zabilježene postotke pojedinaca koji se pirsaju i tetoviraju. Istraživanja u ovom području su brojna i zabilježeni postotci se međusobno razlikuju zbog heterogenosti uzoraka i metodologije koja se u njima koristi. Neki autori izvještavaju kako oko 14% studenata izjavljuje da ima pirsing (Strin i sur., 2006; Laumann i Derick, 2006), a ti su postotci u nekim istraživanjima i veći te dosežu 28% (Deschesnes, Fines i Demers, 2006).

Kada govorimo o tetoviranju, zbog ranije navedenih razloga, također se dobivaju različiti postotci. Cash i Smolak (2011; prema Delin, 2012) procjenjuju kako je danas između 10% do 25% ljudi u zapadnjačkim društvima tetovirano, a slični se podatci dobivaju u nekim od istraživanja provedenim na adolescentima i uzorcima iz opće populacije (Dukes i Stein, 2011; Laumann i Derick, 2006; Strin, Hinz i Braehler, 2006).

Istraživanja ove vrste na hrvatskoj populaciji su rijetka ali pokazuju kako se postotak pirsanih i tetoviranih u općoj populaciji kreće u okviru postotaka koji se dobivaju u stranim istraživanjima. Istraživanje na jednom zagrebačkom fakultetu (Brozović, 2011) pokazalo je kako od 142 studenta psihologije njih 30,3% ima neku tjelesnu modifikaciju, 23,9% ima barem jedan pirsing ili pirsinge, a 10,5% ima bar jednu tetovažu ili njih više. Istraživanje na uzorku od 660 ispitanika u Splitu pokazalo je da 11,7% ispitanika ima pirsing, 12,9% ispitanika ima tetovažu, dok ih i jedno i drugo ima 4,4% (Delin, 2012).

Što se tiče rodnih razlika, najčešće se pokazuje kako je pirsing zastupljeniji kod žena nego kod muškaraca (Roberti i sur., 2004; Deschesnes i sur., 2006; Laumann i Derick, 2006; Mayers i sur., 2002). Kada govorimo o tetovažama, neka su istraživanja pokazala kako su one češće kod muškaraca nego žena (Dukes i Stein, 2011; Roberti, Storch i Bravata, 2004),

druga pokazuju obrnutu situaciju (Deschesnes i sur., 2006), a postoji velik broj onih koji ne dobivaju rodne razlike (Laumann i Derick, 2006; Mayers, Judelson, Morriarty i Rundell, 2002).

S popularizacijom i širenjem ovih načina ponašanja, pojavio se i veći broj istraživanja koja se bave psihosocijalnim faktorima vezanim uz pirsanje i tetoviranje. Istraživanja možemo svrstati u tri šire kategorije (Swami, 2011): ona koja se bave sociokulturalnom i individualnom motivacijom za pirsanje i tetoviranje, ona koja proučavaju psihološke i bihevioralne korelate tjelesnih modifikacija te ona koja proučavaju način na koji drugi ljudi percipiraju pojedince s pirsinzima i tetovažama. U ovom radu usmjeriti ćemo se na prve dvije kategorije istraživanja.

Motivacija za tjelesne modifikacije

Motivacija u pozadini pirsanja i tetoviranja može biti različita. Frederick i Bradley (2000) zaključili su kako su motivi za takva ponašanja do te mjere individualni kao i pojedinci koji ih prakticiraju.

Najširi pregled literature vezane uz ovu tematiku ponudili su Wohlrab i sur. (2007) u svom preglednom radu. Iz velikog broja postojećih istraživanja izdvojili su razloge za pirsanje i tetoviranje te ih razvrstali u deset širih kategorija motiva. Te su kategorije: uljepšavanje tijela (želja za modnim i umjetničkim izražajem na tijelu), individualnost (ostvarenje vlastitog identiteta i posebnosti), fizička izdržljivost (svladavanje osobnih granica boli), „osobna priča“ (izražavanje osobnih karakteristika, vrijednosti i iskustava), pripadnost grupi (iskazivanje privrženosti prema određenoj grupi), otpor (izražavanje otpora prema roditeljima ili društvu), spiritualnost i tradicija (održavanje tradicije tetoviranja ili spiritualnosti neke kulture), ovisnost (ovisnost o boli u procesu pirsanja/tetoviranja), seksualnost (pojačavanje seksualnog užitka) i bez razloga (pod utjecajem droge i alkohola te impulzivnost). Isti su autori primijetili kako je najveći broj istraživanja potvrdio neke od motiva iz kategorije uljepšavanja i kategorije individualnosti kao dominantne u odluci pojedinca za pirsanje i tetoviranje, što te dvije kategorije, po važnosti, izdiže od ostalih koje su spomenuli u svom radu. Kategorije su obuhvatile motive za pirsanje i tetoviranje zajedno jer autori smatraju kako su oni vrlo slični, no istovremeno su istakli kako se ti postupci

razlikuju u svojoj trajnosti. Pirsing se može lako i samostalno ukloniti dok se tetovaže mogu ukloniti samo laserom, no to danas nije toliko često zbog toga što je proces dugotrajan, skup i ostavlja ožiljak. Iz tog se razloga smatra kako su tetovaže dugotrajniji znak na tijelu te da kod tetoviranja više prevladavaju motivi vezani uz osobni značaj, a kod pirsanja motivi vezani uz modne ukrase.

Slično nalazima Wohlraba i sur. (2007), o najvećoj zastupljenosti motiva iz kategorije individualnosti i kategorije uljepšavanja, zaključio je i Swami (2011) kada je istaknuo kako se većina istraživanja bavi pokušajem svrstavanja motiva za pirsanje i tetoviranje u dvije šire kategorije, one vezane uz modu i trend te one koje nose neko dublje značenje za osobu. On je dobio kako su glavni motivi za tetoviranje izražavanje sebe, sviđanje izgleda tetovaža te postizanje posebnosti. Tiggemann i Hopkins (2011) izvijestili su kako je osnovni motiv za tetoviranje iskazivanje časti nekom događaju/osobi, izražavanje sebe te sviđanje izgleda tetovaža. Što se tiče pirsinga ušiju, dobili su slijedeće motive: sviđanje izgleda pirsinga, postizanje privlačnijeg izgleda i usklađivanje s modnim trendovima. Za ostale pirsinge najistaknutije je sviđanje izgleda pirsinga te izražavanje sebe.

Možemo primijetiti kako su motivi pojedinaca koji se u današnje vrijeme odlučuju pirsati i/ili tetovirati raznoliki te kako postoje određene razlike u motivaciji s obzirom na to o kojoj se tjelesnoj modifikaciji radi, odnosno da su kod pirsanja istaknutiji motivi vezani uz uljepšavanje, a kod tetoviranja motivi vezani uz osobni značaj.

Psihosocijalne razlike između pojedinaca sa i bez tjelesnih modifikacija

Kulturalni trendovi mogu objasniti sveukupni porast popularnosti tjelesnih modifikacija, isto kao što individualna motivacija objašnjava zašto su se pojedinci, koji ih već imaju, na njih uopće odlučili. Ono što predstavlja zanimljivo istraživačko pitanje je utvrđivanje individualnih razlika između pojedinaca koji se na njih odlučuju i onih koji to ne čine. Istraživački pristup individualnim razlikama mijenjao se kroz vrijeme pa je tako većina istraživanja u području psihologije krenula od pretpostavke da su takvi pojedinci devijantni u svome ponašanju (Hennessy, 2011), npr. mladi u popravnim domovima (Carroll i Anderson, 2002) i zatvorenici (Howell, Payne i Roe, 1971; Manuel i Retzlaff, 2002).

Fokus se s vremenom odmaknuo sa devijantnih ispitanika, što je rezultiralo velikim brojem istraživanja u kojima uzorak čine adolescenti, studenti i uzorci iz opće populacije u kojima su zastupljeni pojedinci sa i bez tjelesnih modifikacija.

Pretpostavka je da bi na odluku o pirsanju i tetoviranju mogle utjecati određene osobine ličnosti pojedinca (Nathanson, Paulhus i Williams, 2006). Iz tog je razloga ispitivana povezanosti istih s tjelesnim modifikacijama, no dobiveni su nejednoznačni rezultati. U nekim se slučajevima pokazalo kako postoje određene razlike u izraženosti dimenzija ličnosti između tjelesno modificiranih i nemodificiranih pojedinaca, pa su tako Tate i Shelton (2008) na velikom uzorku od 1375 studenata dobili kako oni s pirsinzima imaju nižu savjesnost i veću otvorenost prema iskustvima. Studenti s tetovažama imali su nižu ugodnost i savjesnost te veću potrebu za unikatnošću od onih bez tetovaža. Copes i Forsyth (1993) određivali su razinu ekstraverzije kod tetoviranih muškaraca te izvijestili kako tetovaže nisu reprezentacije psiholoških poremećaja već rezultat ektravertiranog tipa ličnosti. Na uzorku od 142 studenata psihologije Brozović (2011) je utvrdio kako studenati s modifikacijama postižu značajno više rezultate na dimenzijama ličnosti ekstraverzije, emocionalne nestabilnosti i intelekta od studenata bez modifikacija. S druge strane, Forbes (2001) je utvrdio kako nema razlika u rezultatima *Velikih pet* dimenzija ličnosti između studenata s tjelesnim modifikacijama i onima bez njih.

Neki su istraživači, vođeni spoznajom o rastućem postotku tjelesno modificiranih pojedinaca među populacijom adolescenata i mladih, odlučili ispitati povezanost istih s nekim drugim oblicima psihološkog stresa koji se javljaju u toj dobi, a to su depresija, anksioznost i sniženo samopoštovanje. Roberti i Storch (2005) izvijestili su o više simptoma depresije i anksioznosti kao crte ličnosti kod studenata s pirsinzima i tetovažama, dok su Fredrick i Bradley (2000) dobili kako su tetovirani ispitanici imali niže rezultate na mjeri depresivnosti od netetoviranih. Što se tiče samopoštovanja, Tiggemann i Hopkins (2011) ističu kako se pojedinci koji imaju izraženiju potrebu za unikatnošću i razlikovanjem vlastitog izgleda od izgleda drugih češće tetoviraju i bilježe porast u samopoštovanju nakon tetoviranja. Neki drugi autori, također, dolaze do zaključka da se tetoviranjem kod pojedinaca povećava samopoštovanje (Swami, 2011; Burger i Finkel,

2002). S druge strane, Nathanson i sur. (2006) dobili su kako je nisko samopoštovanje jedan od prediktora posjedovanja tjelesne modifikacije.

Kao što je ranije spomenuto, tjelesne modifikacije često su se povezivale s devijantnošću pa se iz tog razloga ispitivala povezanost istih s raznim rizičnim ponašanjima. Tome pridonosi činjenica da je pirsanje i tetoviranje dugo vremena bilo okarakterizirano kao rizično ponašanje samo po sebi jer je nosilo razne zdravstvene rizike zbog nehigijenskih uvjeta u kojim su se radili ili neadekvatne njege nakon samog postupka. U ovom području istraživanja dobivaju se rezultati koji su u većini slučajeva konzistentni i nalaze povezanost tjelesnog modificiranja i konzumacije psihoaktivnih sredstava, rizičnog seksualnog ponašanja, problema u školi itd.

Često se takva istraživanja provode na adolescentima pa su tako Deschesnesova i sur. (2006) dobili kako su faktori koji pridonose vjerojatnosti pirsanja i tetoviranja adolescenata, za oba spola, povezani s eksternaliziranim rizičnim ponašanjima poput: konzumiranja droga, ilegalnim aktivnostima, pripadanjem grupi rizičnih vršnjaka, kockanjem, problemima u školi i posjećivanjem *rave* glazbenih događaja. Burger i Finkel (2002) dobivaju kako su tjelesne modifikacije značajni prediktori upuštanja u seksualni odnos sa strancem, rizičnog konzumiranja alkohola i kod muškaraca prisiljavanja žene na seksualni odnos. Kada se od ispitanika u jednom istraživanju (Drews, Allison i Probst, 2000) zatražilo da se sami procijene na raznim osobinama ličnosti pokazalo se kako su se oni s tetovažama procijenili višima na osobinama kreativnosti, artističnosti, pustolovnosti, individualističnosti i rizičnosti u ponašanju od onih bez tetovaža.

Kada se istražuje povezanost rizičnog ponašanja i tjelesnih modifikacija, često se u istom kontekstu spominje osobina ličnosti koja se naziva traženje uzbuđenja (*sensation seeking*, eng.). Pojedinci s izraženom ovom osobinom teže pronalaženju novih, raznovrsnih i intenzivnih iskustava iz okoline i spremni su preuzeti određenu razinu fizičkog, socijalnog, pravnog ili financijskog rizika radi samog iskustva (Zuckerman, 1994). Takvi se pojedinci upuštaju u razne oblike rizičnog ponašanja, poput bavljenja ekstremnim sportovima, konzumiranja droga i brze vožnje, jer kroz takva iskustva podižu razinu uzbuđenja kojoj teže (Roberti i sur., 2004). Pirsanje i tetoviranje, također, možemo okarakterizirati kao jedno od ponašanja koje povećava razinu uzbuđenja (Copes i Forsyth, 1993).

Roberti i sur. (2004) izvijestili su kako su spol i traženje uzbuđenja prediktori broja tetovaža, ali ne i broja pirsinga. Strin, Heinz i Brahler (2006) ističu kako su i pirsanje i tetoviranje povezani s povišenom potrebom za traženjem uzbuđenja. Rezultate tumače idejom da su tjelesne modifikacije ponašanje u koje se ljudi s potrebom za traženjem uzbuđenja rado upuštaju jer je stimulirajuće te kako je to ponašanje način na koji ljudi u Zapadnom društvu nadomještaju nedostatak fizičkih izazova.

S obzirom na ranije navedene poraste u postotku ljudi koji se odlučuju na tjelesne modifikacije i zapaženim nedostatkom istraživanja ove tematike u Hrvatskoj, možemo zaključiti kako je ovo područje vrijedno daljnjeg istraživanja. Na tom putu, nužno je istražiti koji su to razlozi zbog kojih se pojedinci odlučuju pirsati i tetovirati kako bismo saznali nešto više o prirodi njihove motivacije za takve postupke. Osim toga, rezultati prijašnjih istraživanja pokazuju kako se uz tjelesno modificiranje često vežu razni oblici rizičnog ponašanja. Kako su rizično ponašanje i tjelesno modificiranje povezani sa osobinom traženja uzbuđenja, otvara se mogućnost da su pojedinci s izraženijom tom osobinom ličnosti skloniji i modificiranju i rizičnom ponašanju.

Cilj, problemi i hipoteze istraživanja

Cilj

Cilj ovog istraživanja je utvrditi motivaciju za tjelesno modificiranje te ispitati razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava i osobini traženja uzbuđenja između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.

Problemi i hipoteze

P1: Ispitati motivaciju za pirsanje i tetoviranje na uzorku odraslih osoba iz opće populacije.

H1: Kod pirsanja će na prvom mjestu biti motiv svidanja izgleda pirsinga, a kod tetoviranja motiv izražavanja sebe.

P2: Ispitati razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.

H2: Uporaba psihoaktivnih sredstava bit će češća kod pojedinaca koji imaju tjelesne modifikacije, u odnosu na one koji nemaju, pri čemu će pojedinci koji imaju obje tjelesne modifikacije češće konzumirati psihoaktivne tvari nego pojedinci koji imaju samo jednu.

P3: Ispitati razlike u izraženosti ukupnog traženja uzbuđenja i pojedinih dimenzija traženja uzbuđenja između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.

H3: Ukupno traženje uzbuđenja bit će izraženije kod pojedinaca koji imaju tjelesne modifikacije, u odnosu na one koji nemaju, pri čemu će kod pojedinaca koji imaju obje tjelesne modifikacije biti izraženije nego kod pojedinaca koji imaju samo jednu.

Metodologija

Sudionici istraživanja

Istraživanju je pristupilo 1027 sudionika od kojih je, nakon izostavljanja onih koji nisu u potpunosti završili ispunjavanje upitnika te onih koji imaju manje od 18 godina, njih 833 (81.11%) ušlo u konačnu obradu. Sudionici koji nisu završili ispunjavanje upitnika te su isključeni iz analiza ne razlikuju se od ostalih sudionika po spolu ($\chi^2(1, 960) = 0.969$; $p > .05$), stupnju obrazovanja ($\chi^2(3, 960) = 4.822$; $p > .05$), trenutnom radnom statusu ($\chi^2(3, 960) = 7.524$; $p > .05$) ni veličini mjesta iz kojeg dolaze ($\chi^2(3, 960) = 1.809$; $p > .05$).

Dob sudionika kretala se u rasponu od 18 do 44 godine, pri čemu je prosjek godina iznosio $M = 25.5$ ($SD = 5.06$).

Kao što se može vidjeti u tablici 1, u uzorku prevladavaju ispitanici ženskog spola. Što se tiče obrazovanja, uzorak je većinski sastavljen od sudionika s višom školom ili fakultetom, a slijede ih sudionici sa završenom srednjom školom. Velika većina sudionika su trenutno studenti i dolaze iz mjesta s više od 10 000 stanovnika.

Tablica 1
Sociodemografska obilježja uzorka

varijable	kategorije	Ukupno u uzorku (%)
spol	M	30.7
	Ž	69.2
stupanj obrazovanja	osnovna škola	0.6
	srednja škola	34.8
	viša škola ili fakultet*	59.3
	poslijedipomska razina**	5.2
trenutni radni status	zaposleni	28.9
	nezaposleni	15.7
	studenti	53.8
	učenici	1.5
veličina mjesta iz kojeg dolaze	manje od 2 000 stanovnika	9.5
	2 000-10 000 stanovnika	19.4
	10 000-100 000 stanovnika	32.5
	više od 100 000 stanovnika	38.4

*odnosi se i na prvostupnike; **magisterij i/ili doktorat

Što se tiče zastupljenosti tjelesnih modifikacija, od 833 sudionika, njih 117 (14%) ima pirsinge, 125 (15%) ima tetovaže, 101 (12.1%) ima i pirsinge i tetovaže, a njih 490 (58.8%) nema tjelesne modifikacije.

Postupak

Istraživanje je provedeno u siječnju 2013. godine i trajalo je dva tjedna. Primijenjen je online upitnik koji je sadržavao redom: pitanja o demografskim karakteristikama sudionika, uporabi psihoaktivnih sredstava, tjelesnim modifikacijama sudionika, *Upitnike o razlozima za tetoviranje i pirsanje* (Tiggemann i Golder, 2006; prema Tiggemann i Hopkins, 2011), *Skalu traženja uzbuđenja* (SSS-V, Zuckerman, Eysenck i Eysenck, 1978), *Upitnik mračne trijade* (D3-27, Paulhus i Williams, 2002) i *Skalu depresivnosti, anksioznosti i stresa* (DASS-21, Lovibond i Lovibond, 1995; prema Crawford i Henry, 2003). Kako se radi o online upitniku konstruiranom za potrebe većeg istraživanja, u ovom radu korišteni su podatci dobiveni samo na nekim od navedenih upitnika. Upitnik je razvijen u *LimeSurvey* programu za izradu anketnih upitnika te je internet adresa za njegovo rješavanje postavljena na forume i stranice na socijalnim mrežama koje se bave tjelesnim modifikacijama. Poziv na sudjelovanje u istraživanju i poziv da se on proslijedi drugim potencijalnim sudionicima poslan je putem elektroničke pošte.

Na naslovnoj stranici istraživanja sudionici su obaviješteni kako se radi o istraživanju u sklopu diplomskog rada pri Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu s ciljem provjere povezanosti nekih ponašanja i osobina ličnosti te su zamoljeni da upitnike ispunjavaju iskreno i potpuno. Obaviješteni su da je ispitivanje anonimno i da će se podatci koristiti isključivo u istraživačke svrhe. Potom su pristupili ispunjavanju upitnika.

Instrumenti

Demografske karakteristike i uporaba psihoaktivnih sredstava

Od sudionika su prikupljeni podatci o njihovom spolu, dobi, stupnju obrazovanja, trenutnom radnom statusu i mjestu stanovanja. Također, odgovarali su na pitanja o uporabi psihoaktivnih sredstava: pušenju cigareta, dnevnoj količini konzumacije kofeinskih pića, čestini i količini konzumacije alkohola te konzumaciji lakih i teških droga. U procjeni

kozumacije lakih droga, objašnjeno je da se radi o marihuani, *ectasy-u* i hašišu, isto kao i da se kod teških droga radi o konzumaciji kokaina, heroina, LSD-a i *speeda*.

Tjelesne modifikacije

Sudionike se pitalo imaju li pirsing/pirsinge, a ukoliko je njihov odgovor bio pozitivan, odgovarali su na pitanja vezana uz dob njihovog prvog pirsinga i o tome planiraju li napraviti još pirsinga. Ista pitanja postavljena su sudionicima koji su odgovorili pozitivno na pitanje o tome imaju li tetovažu/tetovaže. Ukoliko je sudionik odgovorio da ima obje tjelesne modifikacije, posebno je odgovarao za pirsinge i za tetovaže.

Razlozi za pirsanje i tetoviranje

Ispitanici s tjelesnim modifikacijama, ovisno o vrsti tjelesne modifikacije, odgovorili su na pitanja o motivaciji za pirsanje i motivaciji za tetoviranje. Oba upitnika sadže 19 jednakih mogućih razloga za pirsanje i tetoviranje koje su osmislili Tiggemann i Golder (2006; prema Tiggemann i Hopkins, 2011), dok je u *Upitnik o motivaciji za pirsanje* dodan razlog: *kako bih pojačala/pojačao seksualni užitak* (Tiggemann i Hopkins, 2011). Zadatak ispitanika bio je na skali od 1 do 5 (1- *potpuno nevažan razlog*, 5- *vrlo važan razlog*), za svaki razlog, označiti koliko je bio važan prilikom pirsanja, odnosno tetoviranja. Za potrebe ovog istraživanja upitnik je preveden na hrvatski jezik u skladu sa preporučenim standardima za prijevod psiholoških instrumenata. Upitnik je najprije preveden s engleskog na hrvatski jezik, a nakon toga ponovno sa hrvatskog na engleski jezik. Povratni prijevod uputio je na neke propuste što je rezultiralo ispravcima na hrvatskoj verziji upitnika. Na poslijetku, nekoliko je nezavisnih promatrača ocijenilo upitnik razumljivim i smislenim.

Traženje uzbuđenja

Skala traženja uzbuđenja (SSS-V, Zuckerman, Eysenck i Eysenck, 1978) je instrument za mjerenje razine traženja uzbuđenja, a forma V je posljednja u nizu formi te skale. Skala sadrži 4 subskale od kojih svaka sadrži 10 čestica što znači da se SSS sastoji od 40 čestica. Svaka čestica sastoji se od dvije tvrdnje, A i B, od kojih jedna označava pojedinca sa slabo

izraženom crtom traženja uzbuđenja, a druga pojedinca s visoko izraženom crtom traženja uzbuđenja. Ispitanik se mora opredijeliti za jednu od tvrdnji s obzirom na to koja ga bolje opisuje. Subskale su sljedeće:

1. *traženje uzbuđenja i pustolovina (Thrill and Adventure Seeking- TAS)* odnosi se na želju za bavljenjem sportskim i drugim aktivnostima s određenom fizičkom opasnosti poput alpinizma, padobranstva, letenja i dr. Primjer: 3. A. *Često poželim biti alpinist*, B. *Ne mogu razumjeti ljude koji ugrožavaju vlastiti život baveći se alpinizmom*. Odgovor A ukazuje na visoko izraženu crtu traženja uzbuđenja i pustolovina.
2. *traženje iskustava (Experience Seeking- ES)* odnosi se na traženje novih podražaja i iskustava kroz misaone aktivnosti i osjetila, putem glazbe, umjetnosti, putovanja ili socijalno nekonformističnim ponašanjem poput druženja s nekonvencionalnim društvenim grupama. Primjer: 4. A. *Ne podnosim nikakve tjelesne mirise*. B. *Sviđaju mi se neki od prirodnih mirisa tijela*. Odgovor B ukazuje na visoko izraženu crtu traženja iskustava.
3. *sloboda u ponašanju ili otkočenost (Disinhibition- Dis)* odnosi se na traženje uzbuđenja nesputanim ponašanjem u socijalnim situacijama kroz opijanje, posjećivanje zabava i raznovrsnost u seksualnim odnosima. Primjer: 32. A. *Prije stupanja u brak ljudi bi trebali imati određenu količinu seksualnih iskustava* B. *Bolje je da bračni parovi započnu svoja seksualna iskustva jedno s drugim*. Odgovor A ukazuje na visoko izraženu crtu slobode u ponašanju ili otkočenosti.
4. *osjetljivost na dosadu (Boredom Susceptibility- BS)* odnosi se na nepodnošenje iskustava koja se ponavljaju, poput rutinskih poslova i dosadnih ljudi. Primjer: 5. A. *Dosadi mi kad gledam stalno ista lica*. B. *Volim ugodnu prisnost stalnih prijatelja*. Odgovor A ukazuje na visoko izraženu crtu osjetljivosti na dosadu.

U svakom pitanju tvrdnja koja ukazuje na slabo izraženu crtu traženja uzbuđenja ne donosi bodove, a tvrdnja koja ukazuje na visoko izraženu crtu traženja uzbuđenja donosi jedan bod. Naposljetku, rezultat na subskalama računa se jednostavnom linearnom kombinacijom čestica subskale, a ukupni rezultat zbrojem rezultata na subskalama. U ovom

istraživanju Cronbachov alfa (α) unutarnje konzistencije za cijelu skalu iznosi SSS $\alpha=0.77$, a za subskale iznosi TAS $\alpha=0.71$, ES $\alpha=0.59$, Dis $\alpha=0.66$ te BS $\alpha=0.53$.

Rezultati

Zastupljenost tjelesnih modifikacija

U skupini pirsanih sudionika, njih 38.5% ima jedan pirsing, 24.8% ima dva pirsinga, 12.4% ima tri pirsinga i 24.3% ima više od tri pirsinga. Većina sudionika prvi je pirsing napravila sa 16 (12.8%) ili 18 godina (17.4%). Što se tiče pirsanja u budućnosti, 36.2% pirsanih sudionika planira napraviti još pirsinga u budućnosti, 26.2% ne planira, a 37.2% još ne zna. U skupini tetoviranih sudionika, njih 51.3%, ima jednu tetovažu, 19.9% ima dvije tetovaže, 12.8% ima tri tetovaže i 16% ima više od tri tetovaže. Većina sudionika prvu je tetovažu napravila s 18 (19%) ili 19 godina (13.7%), a njih čak 79.2%, planira napraviti još tetovaža u budućnosti, dok ih 7.1% ne planira i 13.7% ne zna.

Motivacija za pirsanje i tetoviranje

Kako bi se utvrdila motivacija za tetoviranje i pirsanje, sudionici s tjelesnim modifikacijama izvijestili su o važnosti pojedinih razloga u njihovoj odluci za te postupke. U tablici 2 prikazane su aritmetičke sredine i standardne devijacije razloga za pirsanje i tetoviranje. Može se vidjeti kako se kao najvažniji razlog za pirsanje ističe: *jer mi se sviđa kako pirsinzi izgledaju*, a nakon njega razlozi: *kako bih imao/imala ukras na tijelu* i *kako bih izrazio/izrazila sebe*. Za tetoviranje je najvažniji razlog: *kako bih izrazio/izrazila sebe*, a slijede ga razlozi: *jer mi se sviđa kako tetovaže izgledaju* i *u čast nekom događaju/osobi*.

Tablica 2
Aritmetičke sredine i standardne devijacije razloga za pirsanje i tetoviranje

Razlozi za pirsanje/tetoviranje	pirsinzi (n=218)		tetovaže (n=226)	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
...u čast nekom događaju/osobi.	1.4	1.02	3.0	1.75
...kako bih se osjećao/osjećala nesputano.	1.9	1.26	2.1	1.36
...kako bih izgledao/izgledala privlačnije.	2.6	1.43	2.1	1.26
...kako bih izrazio/izrazila sebe.	3.1	1.55	3.9	1.35
...kako bih se osjećao/osjećala kao individualac.	2.2	1.39	2.5	1.44
...kako bih bio/bila poseban/posebna.	2.1	1.35	2.2	1.28
...kako bih imao/imala osjećaj kontrole nad svojim tijelom.	2.0	1.26	2.0	1.2
...kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima.	1.3	0.81	1.2	0.51
...kako bih iskazao/iskazala svoju kreativnost.	2.2	1.43	2.5	1.48
...jer mi se sviđa kako pirsinzi/tetovaže izgledaju.	4.2	1.17	3.7	1.37
...jer moji prijatelji imaju pirsinge/tetovaže.	1.2	0.68	1.1	0.52
...iz bunta.	1.5	0.99	1.4	0.80
...kako bih izgledao/izgledala opako.	1.3	0.74	1.2	0.67
...kako bih se bolje osjećao/osjećala u vlastitoj koži	2.5	1.47	2.4	1.44
...kako bih se istaknuo/istaknula u mnoštvu.	1.6	1.07	1.7	1.07
...jer volim riskirati.	1.6	1.05	1.1	1.14
...kako bih se osjećao/osjećala zrelo.	1.4	0.86	1.3	0.70
...kako bih imao/imala ukras na tijelu.	3.3	1.46	2.8	1.50
...kako bih pokazao/pokazala pripadanje određenoj skupini.	1.6	1.11	1.5	1.00
...kako bih pojačao/pojačala spolni užitak.*	1.5	1.02		

Napomena: podebljane su vrijednosti aritmetičkih sredina (*M*) koje prelaze 3.00., * čestica se nalazi samo u Upitniku o motivaciji za pirsanje.

Razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava između skupina sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije, uspoređivani su odgovori skupine bez tjelesnih modifikacija, skupine s pirsinzima, skupine s tetovažama i onih s oboje. Statistička značajnost je provjerena hi-kvadrat testom.

U tablici 3 mogu se vidjeti rezultati hi-kvadrat testova koji su pokazali da se sudionici bez tjelesnih modifikacija, sudionici s pirsinzima, sudionici s tetovažama te sudionici s pirsinzima i tetovažama statistički značajno razlikuju u sljedećem: pušenju, čestini konzumacije alkohola, količini konzumacije alkohola, konzumaciji lakih droga i konzumaciji teških droga. Ova ponašanja češće pokazuju osobe koje imaju tjelesne modifikacije, pogotovo sudionici s tetovažama i pirsinzima. Statistički značajna razlika

između navedenih skupina sudionika nije dobivena jedino u konzumaciji kofeinskih napitaka.

Tablica 3
Razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije

Navike		tjelesne modifikacije				χ^2	df	p
		bez modifikacija (n=490)	pirsinzi (n=117)	tetovaže (n=125)	pirsinzi i tetovaže (n=101)			
		%	%	%	%			
pušenje	Da	33.7	42.7	46.4	64.4	35.35	3	.000*
	Ne	66.3	57.3	53.6	35.6			
dnevna konzumacija kofeinskih pića	ne konzumiraju	15.5	13.7	4.8	14.9	14.73	9	.099
	1-2 pića	65.5	66.7	68.8	61.4			
	3-4 pića	16.5	17.1	22.4	17.8			
	više od 4 pića	2.4	2.6	4	5.9			
čestina konzumiranja alkohola	nikada ili vrlo rijetko	21.6	11.1	13.6	11.9	22.11	12	.036*
	jednom mjesečno	15.2	10.3	14.4	16.8			
	2-3 puta mjesečno	27.3	34.2	31.2	22.8			
	1-2 puta tjedno	26.7	35.9	32	33.8			
	više od 2 puta tjedno	9.2	8.5	8.8	15			
količina konzumiranja alkohola	1-2 pića	38.4	24.1	29.8	18.8	33.23	9	.000*
	3-4 pića	35.4	29.3	35.55	37.6			
	5-6 pića	14	24.1	20.2	26.7			
	više od 6 pića	12.2	22.4	14.5	16.8			
konzumacija lakih droga	ne konzumiraju	62.2	53	54.4	39.6	34.10	12	.001*
	rjeđe od jednom godišnje	11.4	12.8	16	13.9			
	najmanje jednom godišnje	13.3	20.5	12.8	15.8			
	1-3 puta mjesečno	6.7	9.4	12	16.8			
	više puta tjedno	6.3	4.3	4.8	13.9			
konzumacija teških droga	Ne	95.1	93.2	92	79.2	30.38	3	.000*
	Da	4.9	6.8	8	20.8			

Napomena: * p< .05

Iz prikazanih postotaka možemo vidjeti kako je pušenje najzastupljenije kod sudionika s pirsinzima i tetovažama jer njih čak 66.3% trenutno puši, dok to u skupini bez tjelesnih modifikacija izjavljuje znatno manji broj sudionika, njih 35.6%.

Kod sudionika s tjelesnim modifikacijama primjećuje se trend češćeg konzumiranja alkohola nego kod sudionika bez tjelesnih modifikacija. Sudionici bez tjelesnih modifikacija u većem postotku uopće ne piju ili piju vrlo rijetko (21.6%) za razliku od

sudionika s pirsinzima (11.1%) te onih s pirsinzima i tetovažama (11.9%). Isto tako, sudionici s pirsinzima i tetovažama u većem postotku (15%) piju više od 2 puta tjedno nego što to čine ostale skupine sudionika.

Trend veće sklonosti alkoholu prisutniji je kod sudionika s tjelesnim modifikacijama i kada govorimo o količini alkohola koju popiju kada ga piju. Ponovno, sudionici bez tjelesnih modifikacija najviše od svih skupina (38.4%) izjavljuju kako piju najmanju količinu alkohola, točnije 1-2 pića, dok istu količinu pije samo 18.8% pirsanih i tetoviranih sudionika. S druge strane, čak 22.4% pirsanih sudionika pije više od 6 pića.

Sudionici koji imaju pirsinge i tetovaže ističu se i u konzumaciji lakih droga, naime, njih samo 39.6% izjavljuje kako ne konzumira lake droge, što je malo u usporedbi sa skupinom bez tjelesnih modifikacija u kojoj 62.2% sudionika ne konzumira lake droge. Isto tako samo 6.3% sudionika bez tjelesnih modifikacija, kada konzumira lake droge, čini to više puta tjedno dok je taj postotak znatno veći kod sudionika s pirsinzima i tetovažama i iznosi 13.9%.

Sličnu situaciju možemo vidjeti i kod konzumacije teških droga. Zabrinjavajuće je kako čak 20.8% sudionika s pirsinzima i tetovažama izjavljuje da konzumira teške droge, dok ih samo 79.2% izjavljuje kako ne konzumira teške droge. U ostalim skupinama sudionika postotak konzumiranja teških droga znatno je manji, pogotovo kod skupine bez tjelesnih modifikacija kod koje iznosi 4.8%.

Razlike u traženju uzbuđenja između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije

Kako bismo ispitali postoje li razlike u izraženosti ukupnog traženja uzbuđenja i pojedinih dimenzija traženja uzbuđenja između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije, provedena je jednosmjerna ANOVA, a pomoću Sheffe post hoc testa testirane su dobivene razlike između pojedinih grupa.

Kao što vidimo u tablici 4, rezultati pokazuju kako se skupine sudionika, s obzirom na tjelesne modifikacije, međusobno statistički značajno razlikuju u ukupnom rezultatu na *Skali traženja uzbuđenja* (SSS) te rezultatima na subskalama: *traženje iskustava* (ES) i *sloboda u ponašanju ili otkočenost* (Dis). Na subskalama *traženje uzbuđenja i pustolovina* (TAS) te *osjetljivost na dosadu* (BS) nema razlika između pojedinih grupa sudionika.

Tablica 4

Razlike u izraženosti ukupnog traženja uzbuđenja i pojedinih dimenzija traženja uzbuđenja između grupa sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije

skale	tjelesne modifikacije								F (df=3)	p
	bez tjelesnih modifikacija (n = 490)		pirsinzi (n = 117)		tetovaže (n = 125)		pirsinzi i tetovaže (n = 101)			
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
SSS	20.03	5.814	21.75	5.505	21.82	6.088	22.62	4.874	8.836	.000*
TAS	5.67	2.581	6.07	2.481	5.91	2.543	6.35	2.372	2.448	.062
ES	6.39	2.051	6.86	1.916	6.89	1.981	7.49	1.764	9.761	.000*
Dis	4.73	2.288	5.32	2.071	5.38	2.309	5.50	2.057	6.024	.000*
BS	3.24	1.922	3.50	2.011	3.65	2.096	3.30	1.820	1.744	.154

Napomena: * $p < .05$, SSS - ukupni rezultat na skali traženja uzbuđenja, TAS - subskala traženja uzbuđenja i pustolovina, ES - subskala traženja iskustava, Dis - subskala slobode u ponašanju ili otkočenosti, BS - subskala osjetljivosti na dosadu

Što se tiče ukupnog rezultata na *Skali traženja uzbuđenja* (SSS), Schaffe post hoc test je pokazao da se sudionici bez tjelesnih modifikacija statistički značajno razlikuju od preostale tri skupine sudionika na način da pokazuju nižu ukupnu potrebu za traženjem uzbuđenja. Sudionici s pirsinzima, sudionici s tetovažama i oni koji imaju oboje međusobno se ne razlikuju u izraženosti ukupne potrebe za traženjem uzbuđenja.

Na subskali *traženje iskustava* (ES), Schaffe post hoc test je pokazao da se sudionici s tetovažama i pirsinzima statistički značajno razlikuju od preostale tri skupine sudionika na način da pokazuju veću potrebu za traženjem iskustava. Sudionici s pirsinzima, sudionici s tetovažama i sudionici bez tjelesnih modifikacija međusobno se ne razlikuju u potrebi za traženjem iskustava.

Na rezultatima subskale *sloboda u ponašanju ili otkočenost* (Dis), Schaffe post hoc test je pokazao da se sudionici bez tjelesnih modifikacija statistički značajno razlikuju od sudionika s tetovažama te sudionika s pirsinzima i tetovažama na način da pokazuju manju slobodu u ponašanju ili otkočenost. Sudionici s pirsinzima, sudionici s tetovažama i sudionici koji imaju oboje se međusobno ne razlikuju u slobodi u ponašanju ili otkočenosti.

Rasprava

U ovom istraživanju bavili smo se motivacijom za tjelesno modificiranje za koje je utvrđeno da bilježi porast u popularnosti i prihvaćenosti unutar Zapadnog društva (Swami, 2011; Armstrong, Owen, Roberts i Koch, 2002; Frederick i Bradley, 2000). Konkretno, zanimala nas je motivacija odvojeno za pirsanje i za tetoviranje. Pirsanje je bušenje različitih mjesta na koži kako bi se stvorilo mjesto za nošenje nakita i u uzorku ovog istraživanja, koji je sadržavao odrasle osobe iz opće populacije, je 14% sudionika pirsano. Tetoviranje je trajno nanošenje nekog dizajna na kožu uz pomoć igle i tinte i u ovom uzorku je 15% sudionika tetovirano, dok je pirsanih i tetoviranih sudionika 12.1 %.

Istraživanjem je potvrđena početna pretpostavka da će kod pirsanja na prvom mjestu biti motiv svidanja izgleda pirsinga, a kod tetoviranja motiv izražavanja sebe. Kao najvažniji razlog za pirsanje dobiven je: *jer mi se sviđa kako pirsinzi izgledaju*, a slijede ga razlozi: *kako bih imao/imala ukras na tijelu* i *kako bih izrazio/izrazila sebe*. Rezultati su djelomično u skladu s nalazima Tiggemanna i Hopkinsa (2011) koji su kao najvažnija dva motiva dobili svidanje izgleda pirsinga te izražavanje sebe, s time da su u ovom istraživanju procjene važnosti tih motiva nešto više nego u njihovom, vjerojatno zbog toga što su navedeni autori u svom istraživanju kategoriju pirsinga podijelili na pirsanje ušiju te pirsanje drugih dijelova lica i tijela, dok u ovom istraživanju nije bilo razdvajanja s obzirom na mjesto pirsinga. Ono što možemo primijetiti je da se kod odluke za pirsanje pojedinci prvenstveno vode time da na taj način uljepšavaju svoje tijelo. Ovi bi se rezultati mogli povezati sa sve učestalijim promicanjem pirsanja kao načina uljepšavanja tijela. Osim toga, radi se o kratkotrajnom ukrasu na tijelu koji se osobi može u nekom trenutku sviđati, a kasnije se može predomisliti i lako ga ukloniti. Tek nakon navedenih razloga, slijedi motiv izražavanja sebe kroz pirsinge.

Kao najvažniji razlog za tetoviranje sudionici su naveli: *kako bih izrazio/izrazila sebe*, a odmah nakon njega slijede razlozi: *jer mi se sviđa kako tetovaže izgledaju* i *u čast nekom događaju/osobi*. Motivi koji su u ovom istraživanju zauzeli prva dva mjesta po važnosti pokazali su se najvažnijima i u prethodnim istraživanjima (Tiggemann i Golder, 2006; Swami 2011). Za razliku od odluke za pirsanje, očito je da se u odluci za tetoviranje

pojedinci vode nekim „dubljim“ značenjem koje tetovaža za njih nosi. Tetovaža je teško uklonjiva oznaka na tijelu pa je i motivacija dublja i obuhvaća izražavanje svog identiteta koji ostaje isti iako se sve ostalo u životu može promijeniti. Iz istih razloga, pojedinac se odlučuje tetovirati kako bi iskazao čast nekoj osobi/događaju uz koji je trajno vezan, kao što je rođenje djeteta, smrt bliske osobe, stupanje u brak ili jednostavno iskazivanje poštovanja nekoj osobi koja im je važna u životu. Osim u dugotrajnosti, tetovaže se razlikuju od pirsinga i u tome što mogu imati sadržaj koji je jedinstven i karakterističan baš za određenog pojedinca pa ne čudi da će se pojedinci motivirani željom da izraze sebe ili neku važnu osobu/događaj u svom životu prije odlučiti tetovirati nego pirsati, jer pirsingom, barem sadržajno, ne mogu izraziti navedeno. Visoko procijenjen motiv sviđanja izgleda tetovaža mogao bi nas navesti na to da su tetovaže samo trenutno popularan modni ukras na tijelu, no s tom se pretpostavkom ne možemo tako lako složiti jer je istovremeno motiv usklađivanja s modnim trendovima vrlo nisko procijenjen.

Dosadašnja istraživanja konzistentno pokazuju kako su pojedinci koji imaju neku tjelesnu modifikaciju skloniji iskazivati razne oblike rizičnog ponašanja (Drews, Allison i Probst, 2000; Burger i Finkel, 2002; Deschesnes i sur., 2006) pa smo u ovom istraživanju ispitali razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava, kao jednog od oblika rizičnog ponašanja, između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.

Pretpostavili smo kako će sve tri grupe s tjelesnim modifikacijama u većem postotku pušiti, konzumirati kofeinska pića, alkohol, lake i teške droge nego što će to činiti sudionici bez tjelesnih modifikacija. Pretpostavka je gotovo u potpunosti potvrđena jer se pokazalo kako su gotovo sva navedena ponašanja, osim konzumacije kofeinskih pića, izraženija kod skupina s jednom ili obje vrste tjelesnih modifikacija nego kod skupine bez tjelesnih modifikacija. Također, potvrđeno kako se u izraženosti najviše ističe skupina s obje tjelesne modifikacije, pirsinzima i tetovažama.

Kada zasebno pogledamo ponašanja u kojima su dobivene razlike možemo uočiti postojanje nekih trendova. Pušenje se pokazalo zastupljenijim kod svih skupina s tjelesnim modifikacijama nego kod skupine bez tjelesnih modifikacija, najzastupljenije je kod sudionika s pirsinzima i tetovažama, a najmanje kod sudionika bez tjelesnih modifikacija,

što je u skladu sa rezultatima prijašnjim istraživanjima (Deschesnes i sur., 2006; Drews i sur., 2000).

Trend veće sklonosti alkoholu prisutniji je kod sudionika s tjelesnim modifikacijama nego kod sudionika bez tjelesnih modifikacija i kada govorimo o čestini i količini konzumacije. Što se tiče čestine konzumacije, sudionici bez tjelesnih modifikacija češće uopće ne piju ili piju vrlo rijetko za razliku od sudionika s tjelesnim modifikacijama, pogotovo onih s pirsinzima i tetovažama, a i u velikoj mjeri onih koji imaju samo pirsinge. U količini konzumiranja, ističu se sudionici s pirsinzima i tetovažama te sudionici s pirsinzima kao oni koji piju alkohol u najvećoj količini. Dobiveni rezultati su u skladu s prijašnjim istraživanjima (Burger i Finkel, 2002; Deschesnes, 2006).

Kada govorimo o konzumaciji lakih i teških droga, sudionici bez tjelesnih modifikacija manje izjavljuju o sudjelovanju u ovim ponašanjima u usporedbi sa skupinama s tjelesnim modifikacijama. Što se tiče lakih droga, sudionici s pirsinzima i tetovažama u najvećoj mjeri izjavljuju kako konzumiraju lake droge više puta tjedno. Također, sudionici s pirsinzima i tetovažama u znatno većem postotku od svih ostalih skupina izjavljuju kako konzumiraju teške droge. Dobiveni rezultati u skladu su sa rezultatima prijašnjih istraživanja (Deschesnes i sur., 2006; Drewsa i sur., 2011).

Što se tiče nepostojanja razlika između skupina u konzumaciji kofeinskih pića, možemo pretpostaviti kako rezultat proizlazi iz toga što su kofeinska pića najpopularniji stimulansi koji nemaju oznaku društvene nepoželjnosti.

U ostalim navedenim ponašanjima, koja bismo mogli definirati kao rubno društveno prihvaćene (pušenje, konzumacija alkohola i droga) ističu se sudionici koji imaju barem neku tjelesnu modifikaciju što možemo tumačiti pretpostavkom da se i na same tjelesne modifikacije može gledati kao na jedan od oblika društveno neprilagođenog ponašanja. Naime, uz tjelesno modificirane pojedince i dalje se vežu određeni stereotipi socijalne nekonformističnosti (Forbes, 2001) što nas navodi na zaključak da imaju određenu etiketu rubne društvene prihvaćenosti, baš kao i ponašanja za koje smo dobili da su s njima povezana. Uz to, dobiveni rezultati slažu se s pretpostavkom koju su već istaknuli neki autori (Cheng-Fang i sur., 2011), a to je da tjelesno modificiranje može biti jedan od oblika

rizičnog ponašanja iz čega onda proizlazi njegova povezanost s ostalim vrstama rizičnih ponašanja u koje spada i uporaba psihoaktivnih sredstava.

Iz navedenih spoznaja proizlazi i treći problem ovog istraživanja, a to je utvrditi da li u podlozi ove sklonosti rizičnom ponašanju kod tjelesno modificiranih pojedinaca osobina ličnosti traženje uzbuđenja. Iz tog smo razloga ispitali postoje li razlike u ukupnoj potrebi za traženjem uzbuđenja i pojedinim dimenzijama traženja uzbuđenja između sudionika s obzirom na tjelesne modifikacije.

Dobivene su razlike između skupina u ukupnom rezultatu na *Skali traženja uzbuđenja* (SSS), točnije sudionici bez tjelesnih modifikacija pokazali su nižu ukupnu potrebu za traženjem uzbuđenja od preostale tri skupine s tjelesnim modifikacijama. Također, pokazalo se da unutar skupine s tjelesnim modifikacijama skupina s pirsinzima i tetovažama ima najveći ukupni rezultat na skali. Iz toga možemo zaključiti kako pojedinci koji imaju jednu ili obje vrste tjelesnih modifikacija, u usporedbi s osobama koje ih nemaju, teže pronalaženju novih, raznovrsnih, složenih i intenzivnih iskustava iz okoline te su spremni preuzeti određenu razinu fizičkog, socijalnog, pravnog ili financijskog rizika radi samog iskustva. Rezultati su u skladu s pretpostavkama nekih autora koji su zaključili kako su pirsanje i tetoviranje jedan od načina pribavljanja novih i uzbudljivih iskustava (Copes i Forsyth, 1993; Strin i sur., 2006; Wohlrab, Stahl, Rammsayer i Keppeler, 2007). Osim u ukupnom traženju uzbuđenja, dobivene su razlike između skupina i na nekim od subskala traženja uzbuđenja.

Na subskali *traženje iskustava* (ES) pokazalo se da se sudionici s pirsinzima i tetovažama razlikuju od preostale tri skupine sudionika na način da pokazuju veću potrebu za traženjem iskustava, što bi značilo da su skloniji traženju novih podražaja i iskustava kroz misaone aktivnosti i osjetila, putem glazbe, umjetnosti, putovanja ili socijalno nekonformističnim ponašanjem poput druženja s nekonvencionalnim društvenim grupama. Skupina sudionika s pirsinzima i tetovažama, za koju bismo mogli pretpostaviti da čini skupinu koja je najuključenija u tjelesno modificiranje jer ima obje vrste, sklonija je od drugih skupina tražiti uzbuđenje u navedenim izvorima. Kada promotrimo te izvore, možemo primijetiti kako većina glazbenika pirsira i tetovira svoje tijelo. Isto tako, tjelesne modifikacije, osobito tetovaže, možemo promatrati kao umjetničko izražavanje na tijelu, a iste su često prisutne u

raznim subkulturama poput punkera ili gotičara. Kako nam metodologija istraživanja ne dopušta uzročno posljedično zaključivanje ne možemo zaključiti da li skupina sudionika s pirsinzima i tetovažama teži izvorima uz koje ćemo u svakodnevnom životu i sami često vezati tjelesno modificiranje ili je takvo okruženje pogodnije za uključivanje u tjelesno modificiranje. Burger i Finkel (2002) zaključili su kako su upravo *rock* muzički koncerti, zbog dostupnosti usluge, mjesta na kojima je veća vjerojatnost da se pojedinac pirsira ili tetovira. Dakle, možemo pretpostaviti kako je određena okolina pogodnija za tjelesno modificiranje.

Na rezultatima subskale *sloboda u ponašanju ili otkočenost* (Dis) pokazalo se da se sudionici bez tjelesnih modifikacija razlikuju od sudionika s tetovažama i sudionika s pirsinzima i tetovažama na način da pokazuju manju slobodu u ponašanju ili otkočenost. Dakle sudionici s tetovažama te sudionici s pirsinzima i tetovažama više će tražiti uzbuđenje nesputanim ponašanjem u socijalnim situacijama kroz opijanje, posjećivanje zabava i traženje raznovrsnosti u seksualnim odnosima nego sudionici bez tjelesnih modifikacija i sudionici koji imaju samo pirsinge. Ono što možemo primijetiti je kako ova subskala obuhvaća ponašanja vezana uz eksperimentiranje u socijalnom svijetu, uporabu psihoaktivnih tvari i neosjetljivost na društvene norme, točnije, ponašanja koja možemo nazvati rizičnim. Kako je već ranije navedeno, brojna su istraživanja (Burger i Finkel, 2002; Wohlrab i sur., 2007) potvrdila kako postoji povezanost između tjelesnog modificiranja i sklonosti rizičnim ponašanjima, stoga, veću sklonost tetoviranih te pirsanih i tetoviranih sudionika ovakvim načinima traženja uzbuđenja možemo tumačiti već ranije navedenim razlikama u sklonosti rizičnom ponašanju.

Na subskali *traženje uzbuđenja i pustolovina* (TAS) i subskali *osjetljivost na dosadu* (BS) nisu dobivene razlike između skupina. S obzirom na sadržaj tih subskala, to bi značilo da se skupine međusobno ne razlikuju u želji za sudjelovanjem u rizičnim sportskim aktivnostima te u osjetljivosti na bilo kakva iskustva koja se ponavljaju.

Na kraju, možemo zaključiti kako se, kada govorimo o tjelesno modificiranim pojedincima, radi o pojedincima koji imaju izraženu osobinu traženja uzbuđenja. Osobe koje su sklone tražiti uzbuđenje u svojoj okolini traže načine ekspresije te karakteristike, a tjelesno modificiranje je, izgleda, jedan od načina. Osim toga, već su ranije neki autori sugerirali

kako povezanost između tjelesnog modificiranja i sklonosti rizičnom ponašanju u pozadini može imati osobinu ličnosti traženje uzbuđenja (Deschesnes i sur., 2006) što možemo povezati i s našim rezultatima.

Praktične i kliničke implikacije ovog istraživanja proizlaze upravo iz spoznaje da pojedinci s tjelesnim modifikacijama imaju izraženiju osobinu traženja uzbuđenja te da se ta osobina očituje, osim u tjelesnom modificiranju, i u većoj sklonosti nekim rizičnim ponašanjima koja štete njihovom zdravlju, kao što su pušenje, konzumacija alkohola i droga. Kao što smo vidjeli u ovom istraživanju, vrijeme u kojem se najčešće počinje s tjelesnim modificiranjem je upravo adolescencija. U tom bi razdoblju roditelji, učitelji, profesori i psiholozi trebali omogućiti dostupnost dovoljno stimulirajući sadržaja, primjerice sportskih i umjetničkih aktivnosti, kako bi se na socijalno prikladan i po zdravlje ne štetan način omogućilo zadovoljenje potrebe za uzbuđenjem.

Metodološki nedostaci i preporuke za daljnja istraživanja

Istraživanje pati od nekih metodoloških nedostataka. Bilježilo se samo prisustvo/odsustvo tjelesnih modifikacija, no ne i njihov broj, velična, vidljivost i sadržaj. Roberti i sur. (2004) ističu kako je broj tetovaža prediktivan za rizično ponašanje, a Beauregard (2001; prema Deschesnes i sur., 2006) smatra kako je broj i vidljivost tetovaža indikator nekih ozbiljnijih problema u ponašanju. U budućim istraživanjima trebalo bi obuhvatiti i navedene varijable vezane uz tjelesno modificiranje jer se s obzirom na njih pojedinci mogu razlikovati u motivaciji za tjelesno modificiranje, uporabi psihoaktivnih sredstava i osobini traženja uzbuđenja.

Isto tako, sudionike se pitalo imaju li pirsinge pri čemu nije bilo rečeno ulaze li u tu definiciju probušene uši, iako se pretpostavljalo da ulaze. U budućim istraživanjima potrebno je preciznije definirati što se smatra pirsingom.

U ispitivanju motivacije za pirsanje i tetoviranje korišten je upitnik koji je preuzet iz prethodnih istraživanja (Tiggemann i Hopkins, 2011), no moguće je da razlozi navedeni u upitniku nisu obuhvatili sve moguće razloge za tjelesno modificiranje, kao npr. da je tjelesno modificiranje način suočavanja s traumatskim iskustvom ili da omogućuje uživanje u boli vezanom uz postupak modificiranja (Wohlrab i sur., 2007). Isto tako, sudionici su u

odgovaranju retrospektivno navodili razloge za tjelesno modificiranje, a takav način odgovaranja, zbog pogrešaka u dosjećanju može rezultirati dobivanjem nevjerodostojnih podataka. U budućim bi istraživanjima trebalo obuhvatiti pojedince koji se tek odlučuju na svoju prvu tetovažu/pirsing ili pojedince koji su je upravo napravili.

Kako rezultati istraživanja pokazuju da tjelesno modificirani pojedinci češće upotrebljavaju psihoaktivna sredstva, bilo bi dobro provjeriti da li su neke individualne i okolinske karakteristike pojedinca koje su povezane s rizičnim ponašanjem ujedno povezane s tjelesnim modificiranjem, npr. odnosi u obitelji, rizično ponašanje prijatelja, agresivnost, impulzivnost itd.

Online način provođenja istraživanja povećao je dostupnost sudionika s tjelesnim modifikacijama, no ujedno oslabio kontrolu nad uvjetima provođenja istraživanja. Još jedno ograničenje vezano uz online istraživanja je ograničena reprezentativnost uzorka Internet korisnika. Naime, ovaj je upitnik bio dostupan na forumima, socijalnim mrežama i slan je putem električne pošte što znači da je obuhvatio specifičan uzorak korisnika Interneta koji su vidjeli poziv na istraživanje te bili dovoljno motivirani da ispune upitnik do kraja, stoga treba zadržati oprez u interpretaciji, točnije generalizaciji dobivenih rezultata. Nalazi na bilo kojem drugom „slučajnom“ uzorku Internet korisnika može se razlikovati od nalaza ovog istraživanja.

Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi motivaciju za tjelesno modificiranje te ispitati razlike u uporabi psihoaktivnih sredstava i osobini traženja uzbuđenja između skupina s obzirom na tjelesne modifikacije. Prema očekivanjima, pokazalo se kako je kod pirsanja na prvom mjestu motiv sviđanja izgleda pirsinga, a kod tetoviranja motiv izražavanja sebe.

Što se tiče razlika u uporabi psihoaktivnih sredstava, pokazalo se kako sudionici s tjelesnim modifikacijama u većem postotku puše, konzumiraju alkoholna pića, lake i teške droge nego što to čine sudionici bez tjelesnih modifikacija. Razlike između sudionika sa i bez tjelesnih modifikacija nisu dobivene jedino u konzumaciji kofeinskih pića.

Potvrđena je i pretpostavka kako će ukupno traženje uzbuđenja biti izraženije kod sudionika koji imaju tjelesne modifikacije, u odnosu na one koji ih nemaju pri čemu je ono najizraženije kod skupine sudionika s obje tjelesne modifikacije.

Zaključno, pojedinci sa tjelesnim modifikacijama imaju izraženu potrebu za traženjem uzbuđenja koja se može očitovati u povećanoj upotrebi psihoaktivnih tvari.

Literatura

Armstrong, M. L., Owen, D. C., Roberts, A. E. i Koch, J. K. (2002) College Tattoos: More Than Skin Deep. *Dermatology Nursing*, 14, 317-323.

Atkinson, M. (2003). *Tattooed: The Sociogenesis of a Body Art*. Toronto: University of Toronto Press.

Brozović, A. (2011). *Modifikacije tijela i velepatori model ličnosti*. Neobjavljeni diplomski rad. Zagreb: Odjel za psihologiju Hrvatskih studija.

Burger, T. D. i Finkel, D. (2002). Relationship between body modifications and very high-risk behaviors in a college population. *College Student Journal*, 36, 203-214.

Carroll, L. i Anderson, R. (2002). Body piercing, tattooing, self-esteem, and body investment in adolescent girls. *Adolescence*, 37, 627-637.

Cheng-Fang, Y., Ray C. H., Ju-Yu, Y., Yi-Chun, Y., Peng-Wei, W. i Huang-Chi, L. (2011). Tattooing among high school students in southern Taiwan: The prevalence, correlates and associations with risk-taking behaviours and depression. *Kaohsiung Journal of Medical Sciences*, 28, 383-389.

Copes, J. H. i Forsyth, C. J. (1993). The Tattoo: A Social Psychological Explanation. *International Review of Modern Sociology*, 23, 83-89.

Crawford, J., R. i Henry, J., D. (2003). The Depression Anxiety Stress Scales (DASS): Normative data and latent structure in a large non-clinical sample. *British Journal of Clinical Psychology*, 42, 111-131.

Delin, S. (2012). *Funkcionalnost body arta u životima pojedinaca*. Neobjavljeni diplomski rad. Split: Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta u Splitu.

Deschesnes, M, Fines, P. i Demers, S. (2006). Are tattooing and piercings indicators of risk-taking behaviours among high school students? *Journal of Adolescence*, 29, 379-393.

Drews, D. R., Allison, C. K. i Probst, J. R. (2000). Behavioral and self-concept differences on tattooed and nontattooed college students. *Psychological Report*, 86, 475-481.

Dukes, R. L. i Stein, J. A. (2011). Ink and Holes: Correlates and Predictive Associations of Body Modification Among Adolescents. *Youth & Society*, 43, 1547-1569.

Featherstone, M. (2000). *Body Modification*. London: Sage.

Forbes, G. B. (2001). College students with tattoos and piercings: Motives, family experiences, personality factors, and perception by others. *Psychological Reports*, 89, 771-786.

Frederick, C. M. i Bradley, K. A. (2000). A Different Kind of Normal? Psychological and Motivational Characteristics of Young Adult Tattooers and Body Piercers. *North American Journal of Psychology*, 2, 379-389.

Hennessy, D. (2011). *Ankhs and anchors: tattoo as an expression of identity – exploring motivation and meaning*. Doktorski rad. Wollongong: School of Psychology, University of Wollongong.

Howell, R. I., Payne, I. R. i Roe, A. V. (1971). Differences Among Behavioural Variables, Personal Characteristics, and Personality Scores of Tattooed and Nontattooed Prison Inmates. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 8, 32-37.

Laumann, A. E. i Derick, A. J. (2006). Tattoos and body piercing in the United States: a national data set. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 55, 413-421.

Manuel, L. i Retzlaff, P. D. (2002). Psychopathology and Tattooing among Prisoners. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 46, 522-531.

Mayers, L. B., Judelson, D. A., Morriarty, B. W. i Rundell, K.W. (2002). Prevalence of body art (body piercing and tattooing) in university undergraduates and incidence of medical complications. *Mayo Clinics Proceedings*, 77, 29-34.

Nathanson, C., Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2006). Personality and misconduct correlates of body modification and other cultural deviance markers. *Journal of Research in Personality*, 40, 779-802.

Paulhus i Williams (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556-563.

Roberti, J. W. i Storch, E. A. (2005). Psychological Adjustment of College Students with Tattoos and Piercings. *Journal of College Counseling*, 8, 14-19.

Roberti, J. W., Storch, E. A. i Bravata, E. A. (2004). Sensation seeking, exposure to psychosocial stressors, and body modifications in a college population. *Personality and Individual Differences*, 37, 1167-1177.

Sawyer, S. (2007). *Body Piercing and Tattooing: The Hidden Dangers of Body Art*. New York: Rosen Pub.

Strin, A., Hinz, A. i Brahler, E. (2006). Prevalence of tattooing and body piercing in Germany and perception of health, mental disorders, and sensation seeking among tattooed and body-pierced individuals. *Journal of Psychosomatic Research*, 60, 531-534.

Swami, V. (2011) Marked for life? A prospective study of tattoos on appearance anxiety and dissatisfaction, perceptions of uniqueness, and self-esteem. *Body Image*, 8, 237-244.

Takač, Š. i Pilija, V. (2012). Subkultura tetovaže sa aspekta identifikacije. *Glasnik Antropološkog društva Srbije*, 47, 249-259.

Tate, J. C. i Shelton, B. L. (2008). Personality correlates of tattooing and body piercing in a college sample: The kids are alright. *Personality and Individual Differences*, 45, 281-285.

Tiggemann, M. i Hopkins, L. A. (2011). Tattoos and piercings: Bodily expressions of uniqueness. *Body Image*, 8, 245-250.

Tiggemann, M. i Golder, F. (2006). Tattooing: An expression of uniqueness in the appearance domain. *Body Image*, 4, 309-315.

Wohlrab, S., Stahl, J. i Kappeler, P. M. (2007) Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced. *Body Image*, 4, 87-95.

Wohlrab, S., Stahl, J., Rammsayer, T. i Kappeler, P. M. (2007). Differences in personality characteristics between body-modified and non-modified individuals: associations with individual personality traits and their possible evolutionary implications. *European Journal of Personality*, 21, 931-951.

Zuckerman, M., Eysenck, S. B. i Eysenck H. J. (1978). Sensation seeking in England and America: Cross-cultural, age and sex comparisons. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46, 139-149.

Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. New York: Cambridge Univerity Press.

Prilozi

Prilog 1. Upitnik motivacije za tetoviranje

U nastavku su navedeni neki od mogućih razloga za tetoviranje. Pročitajte razloge te na skali od 1 do 5 kraj svakog razloga označite koliko je on za Vas bio važan prilikom tetoviranja (1- Potpuno nevažan razlog, 2- Nevažan razlog, 3- Ni važan ni nevažan razlog, 4- Važan razlog, 5- Vrlo važan razlog).

Tetovirao/tetovirala sam se...

1. ...u čast nekom događaju/osobi.
2. ...kako bih se osjećao/osjećala nesputano.
3. ...kako bih izgledao/izgledala privlačnije.
4. ...kako bih izrazio/izrazila sebe.
5. ...kako bih se osjećao/osjećala kao individualac.
6. ...kako bih bio/bila poseban/posebna.
7. ...kako bih imao/imala osjećaj kontrole nad svojim tijelom.
8. ...kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima.
9. ...kako bih iskazao/iskazala svoju kreativnost.
10. ...jer mi se sviđa kako tetovaže izgledaju.
11. ...jer moji prijatelji imaju tetovaže.
12. ...iz bunta.
13. ...kako bih izgledao/izgledala opako.
14. ...kako bih se bolje osjećao/osjećala u vlastitoj koži.
15. ...kako bih se istaknuo/istaknula u mnoštvu.
16. ...jer volim riskirati.
17. ...kako bih se osjećao/osjećala zrelo.
18. ...kako bih imao/imala ukras na tijelu.
19. ...kako bih pokazao/pokazala pripadanje određenoj skupini.

Prilog 2. Upitnik motivacije za *piercanje*

U nastavku su navedeni neki od mogućih razloga za *piercanje*. Pročitajte razloge te na skali od 1 do 5 kraj svakog razloga označite koliko je on za Vas bio važan prilikom *piercanja* (1- Potpuno nevažan razlog, 2- Nevažan razlog, 3- Ni važan ni nevažan razlog, 4- Važan razlog, 5- Vrlo važan razlog).

Piercao/piercala sam se...

1. ...u čast nekom događaju/osobi.
2. ...kako bih se osjećao/osjećala nesputano.
3. ...kako bih izgledao/izgledala privlačnije.
4. ...kako bih izrazio/izrazila sebe.
5. ...kako bih se osjećao/osjećala kao individualac.
6. ...kako bih bio/bila poseban/posebna.
7. ...kako bih imao/imala osjećaj kontrole nad svojim tijelom.
8. ...kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima.
9. ...kako bih iskazao/iskazala svoju kreativnost.
10. ...jer mi se sviđa kako *piercinzi* izgledaju.
11. ...jer moji prijatelji imaju *piercinge*.
12. ...iz bunta.
13. ...kako bih izgledao/izgledala opako.
14. ...kako bih se bolje osjećao/osjećala u vlastitoj koži.
15. ...kako bih se istaknuo/istaknula u mnoštvu.
16. ...jer volim riskirati.
17. ...kako bih se osjećao/osjećala zrelo.
18. ...kako bih imao/imala ukras na tijelu.
19. ...kako bih pokazao/pokazala pripadanje određenoj skupini.
20. ...kako bih pojačao/pojačala spolni užitak.